इस्लाममा रिश्ता नाताको महत्व

[**नेपाली -** Nepali - نيبالي]

अतीकुर्रहमान मो.इदरीस खान मक्की

2013 - 1434

IslamHouse.com

أهمية صلة الرحم في الإسلام

« باللغة النيبالية »

عتيق الرحمن محمد إدريس خان مكي

2013 - 1434

IslamHouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

सर्वाधिकार लेखकमा सुरक्षित छ ।

पुस्तक पाइने ठेगाना -:
इस्लामिक गाइडेन्स सेन्टर कपिलवस्तु नगरपालिका
व.नं. ९ महुवा तौलिहवा कपिलवस्तु (नेपाल)
सम्पर्क नं. ००९७७-९८४७०३०७८०
९७२७६४९२३८
इस्लामिक गाइडेन्स सेन्टर रबवा अल् रियाज
सउदी अरबीया

लेखकको विचार

अलहम्दो लिल्लाहे नहमदोहु व नस्तईनोहु व नस्तगफिरहु व नऊजो बिल्लाहे मिन शोरूरे अनफोसेना व मिन सईयाते आमालेना, मैंयहदेहिल्लाहो फलामोजिल्ला लहु व मैंयुजलिल्हो फला हादिया लहु व अश्हदोअल्लाइलाहा इल्लल्लाहो व अश्हदो अन्ना मोहम्मदन् अब्दहु व रसूलहु । (अम्मा बअ्द)

हरेक प्रकारको प्रशंसा अल्लाहको लागि छ जसले सर्म्पूण ब्रह्माण्डलाई उत्पन्न गऱ्यो, र अल्लाहको शान्ति अवतरित होस् अन्तिम संदेष्टा मुहम्मद सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लम र उहाँको घर परिवार र साथीहरू माथि र उनी सबैहरू माथि जुन यस इस्लामको प्रचार प्रसार गरे र मुहम्मदको पद्धतिलाई उत्तम मानी उसै माथि हिंडी आफ्नो जीवन व्यतीत गरे ।

प्रस्तुत पुस्तिकामा मैले रिश्ता नातलाई जोड्नु र प्रेमलाई प्रोत्साहना दिनुलाई सरलताको साथ वर्णन गरेको छु । साथै इस्लाममा रिश्ता नाताको महत्वलाई कुरआन र हदीसको श्लोकहरू द्वारा प्रमाणित गरेको छु । र माया, स्नेह प्रम नै शान्तिको मार्ग हो यसलाई इस्लामीय निर्देशन द्वारा सिद्ध गरेछु ।

मलाई आशा छ कि यो सानो पुस्तिका तपाईहरूको लागि लाभप्रद सिद्ध हुनेछ । र अल्लाह यसबाट सर्वसृष्टिलाई फाईदा पुऱ्याई मलाई आफ्नो दयाको पात्र बनाउन् । अल्लाह सित विन्ती छ कि मेरो यो सानो प्रयासलाई कबूल गरी मेरो घरपरिवारका समस्त सदस्यहरूको मुक्तिको माध्यम बनाउन् (आमीन)

लेखक
अतीकुर्रहमान मोहम्मद इदरीस खान मक्की
कपिलवस्तु नगरपालिका वार्ड न.९ महुवा
तौलिहवा कपिलवस्तु नेपाल
मो.नं. ००९७७–९८४७०३०७८०
Mob.00977-9847030780

बिस्मिल्लाहिर्रहमानिर्रहीम

यस कुरामा कुनै संदेह छैन कि यो संसार प्रेम, माया, स्नेह, मित्रता, एवं रिश्ता नाताद्वारा नै प्रचलित छ। यदि माया न भएको खण्डमा यस संसारको विनाश नै भई हाल्थ्यो । किनकी बिना प्रेम एउटा घर र परिवारको विनाश भई हाल्छ त यस संसारको के दुर्गत हुन्थ्यो हामी कल्पना पनि गर्न सक्दैनौं ।

प्रेमले नै रिश्ता नाताको उतपात हुन्छ, मायाले नै मित्रताको सृजना गर्छ, र प्रम नै यस्तो शक्तिशाली कुरा हो जसले घातक शत्रुलाई पनि घनिष्ट मित्र बनाई दिन्छ ।

प्रेमका अनेकौं नामहरू छन् र यस संसारमा अनेकौं तरिकाले प्रेम गरिन्छ । वास्तवमा प्रेमले नै यस संसारलाई प्रकाशित गर्छ र हाम्रो जीवनलाई प्रगतिशील बनाउँछ । यदि हामीलाई आफ्नो पालनहार सित प्रेम नभएको भए हामी त्यसको पूजा किन गर्थ्यौं । र हामीलाई आफ्ना बुवा आमा छोरा छोरी आदि सित प्रेम र स्नेह नभएको भए हामी उनीहरूको देखरेख हेरचाह किन गर्थ्यौं ।

यसै प्रेमको एउटा नाम हो रिश्ता, रिश्ता बनाई राख्नु र उनीहरूसंग प्रेमभाव राख्नु मित्रता बनाई राख्नु अति प्रशंसनीय कुरा हो, र प्रेमको साक्षात आदर्श हो ।

रिश्तेदार र आफन्तहरूको हेरचाह गर्नु र उनीहरू सित रिश्ता जोडि राख्नु अति उत्तम कार्य हो जसले प्रेम भावको

सृजना गर्छ र हाम्रो जीवनलाई निर्मल आनन्द दिन्छ। र हाम्रो समाजलाई सर्वोत्तम संस्कृति प्रदान गर्छ।

इस्लामले आफन्तहरूसंग राम्रो व्यवहार गर्ने आदेश गरेको छ , र रिश्ता बनाउने मान्छेलाई सर्वोत्तम आस्थावानहरूको श्रेणीमा राखेको छ । र सम्बन्ध विच्छेद गर्नेलाई अर्थात रिश्ता टुंग्याउने मान्छेलाई अभागा घोषित गरेको छ। किनकी रिश्ताबाट नै हाम्रो समाजको अविष्कार भयो।

कुरो यो छ कि यस संसारको निर्माण र यस संसारमा पाईने मानवहरू एउटै पुरुष र महिलाका संतान हुन् अल्लाहले आदम (दम्पति)लाई जन्मायो र उनीबाटै हव्वालाई सृष्टि गऱ्यो, र यी दुवैबाट संतान आउँदै गए जुन एक आर्काका नातेदार थिए, र यिनै आफन्तीहरूबाट यस संसारको शोभा बढ्यो, र यो मानव जातिको यत्रो ठूलो संख्याको अविष्कार भयो।

तात्पर्य यो कि रिश्ता नाता नै त्यो महत्वपूर्ण कुरो हो जसबाट हाम्रो समाज र संसार चलिरहेछ । पालनहारले रिश्तालाई अति महत्व दिएछ , इस्लाममा आमाको पाइला मुनि स्वर्ग हुने घोषणा गरिएको छ, किनकी आमा र शिशुको रिश्ता यस संसारमा सबै भन्दा सर्वोत्तम रिश्ता हो, यस जस्तो आदर्णीय र सशक्त अरु कुनै रिश्ता छदै छैन।

र हाम्रा आफन्ती र सम्बन्धीहरू हामीले दु:खी भएको अवस्थामा हामीलाई सहारा दिन्छन्, हाम्रो सहायता गर्छन्, र हाम्रो हेरचाह गर्छन्, र हामीलाई संतोष गर्ने परामर्श दिन्छन्, र हामीले आफूलाई निर्बल र असहाय ठान्दा हामीलाई बल र

शक्ति पुऱ्याउँछन् । र हामीलाई कुनै कुरा बूझ्नुमा अप्ठ्यारो भयो भने हामीलाई सहायता दिई हाम्रो समस्याको समाधान गर्छन् । यसै कारण इस्लामले रिश्ता नातालाई अति महत्व दिएको छ । र यसको अनैकौं लाभ पनि छन् निम्नमा केही नमूनाहरू प्रमाण सहीत प्रस्तुत गर्छु ।

१ - रिश्ता सुदृढ गर्नु आस्थावानको सर्वोत्तम लक्षण हो ।

हजरत अबू हुरैरह रजीअल्लाहो अन्हो वर्णन गर्नु हुन्छ कि रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले भन्नु भयो : जुन मान्छे अल्लाह र अन्तिम दिन (प्रलय) माथि आस्था राख्छ त्यसलाई चाहियो कि आफ्नो अतिथिको सत्कार गरोस्, र जुन मान्छे अल्लाह र अन्तिम दिनमाथि आस्था राख्छ त्यसलाई चाहियो कि आफ्नो रिश्तालाई सुदृढ बनाओस् । (बुखारी)

२ - रिश्तालाई सुदृढ गर्नुले मानवको जीविकामा वृद्धि हुन्छ । जस्तो कि रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमको फर्मान छ :

हजरत अनस रजीअल्लाहो अन्हो वर्णन गर्नु हुन्छ कि रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले भन्नु भयो : कि जुन मान्छे यो चाहोस् कि उसको जीविकामा वृद्धि गरियोस् त त्यो रिश्तालाई सुदृढ गरोस् । (बुखारी, मुस्लिम)

३ - रिश्ता जोड्नुबाट मनुष्य स्वर्गको अधिकारी भई हाल्छ र नर्कबाट मुक्ति पाउँछ । अल्लाहको फर्मान छ :

अर्थ : र अल्लाहले जुन कुरोलाई जोड्ने आदेश दिएको छ उसलाई जोड्छन्, र उनी आफ्नो पालनहारबाट डराउँछन्, र कठिन हिसाबको भय राख्छन् । र उनी आफ्नो पालनहारको सहमतिको चाहनाको पूर्तिका लागि धैर्य गर्छन्, र नमाजलाई

सदैव कायम राख्छन्, र जुन कुरो मैले दिई राखेको छु, त्यसलाई देखाई वा लुकाई खर्च गर्छन, र कुभलोलाई भलाईबाट फाल्छन् उनकै लागि अन्तिमका घर छन् । सधैं रहनका लागि फूलबारी, जहाँ उनी स्वयं जान्छन्, र उनका पुर्खा र पत्नीहरू र सन्तानहरू मध्येबाट जुन पुण्य आत्मा होलान्, र उनको नजिक फरिश्ताहरू प्रत्येक दैलोबाट आउनेछन् । भन्ने छनः कि तिमी माथि सलामती होस्'' जो तिमीहरूले धैर्य गर्नुभो र कति राम्रो प्रतिफल छ त्यो अन्तिम घर । र जसले अल्लाहको वाचा र आदेशलाई त्यसको बलियोपना पछि भंग गर्दछन् र जुन वस्तुलाई जोड्नका लागि अल्लाहले आदेश दिएको छ उसलाई तोड्छन् र पृथ्वीमा झैं-झगडा फैलाउँछन्, उनका लागि तिरस्कारहरू छन् र उनका लागि खराब घर छ । (सूरतु रअद २१-२५)

र हदीसमा छ :

अर्थ : एउटा गाँउलेले हजूरसित सोध्यो कि हे अल्लाहको रसूल मलाई यस्तो कार्य बताउनुस् जुनमलाई स्वर्गमा प्रवेश गराओस् र नर्कबाट बचाओस् । त रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले भन्नु भयो : कि तिमी अल्लाहको पूजा गर र उसको साथमा कसैलाई साझी नबनाऊ, र नमाज कायम गर, र धर्मादय देऊ, र रिश्तालाई दृढतापूर्वक जोडी राख । (बुखारी, मुस्लिम)

४ - रिश्तालाई जोड्नु सर्वोत्कृष्ट दान हो, जस्तो कि रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले भन्नु भयो :

अर्थ : सबै भन्दा सर्वोत्तम दान यस्तो आफन्ती माथि दान गर्नु हो जुन तपाईको निम्ति आफ्नो हृदयमा शत्रुता राख्दछ। (तब्रानी, हाकिम)

५ - रिश्ता जोड्नु अल्लाह र रसूलको सर्वोत्तम अनुशरण गर्नु हो, र सबै भन्दा उत्तम कार्य हो।

एउटा हदीसमा छ :

अर्थ : उकबा बिन आमिर रजीअल्लाहो अन्होले सोध्नु भयो कि हे अल्लाहको रसूल मलाई इस्लामका सर्वोत्तम कार्यहरूको बारेमा बताउनुस् , त उहाँ सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले भन्नु भयो: हे उकबा ! जसले तिमीबाट सम्बंध विच्छेद गर्छ त्यससित रिश्ता जोड, र जसले तिम्रो सहायता गर्दैन त्यसको सहायता गर, र जसले तिमीमाथि अत्याचार गर्छ त्यसलाई क्षमा गरिदेऊ। (अहमद, हाकिम)

र यस जस्ता अरु अदीसहरू छन् जुन रिश्तालाई जोड्नु र उसको विनम्रतापूर्वक निर्वाह गर्नुको महत्वलाई प्रमाणित गर्छन् र हामीलाई रिशता जोड्नुको प्रेरणा दिन्छन्।

सम्बन्ध विच्छेद गर्नुका केही दुष्परिणामहरू

१ - सम्बन्ध विच्छेद गर्ने मान्छेमाथि अल्लाह र अल्लाहका रसूलको धिक्कार छ।

अल्लाहको फर्मान छ :

अर्थ : (हे मुनाफिकहरू !) तिम्रो बारेमा आश्चर्य छैन कि यदि तिमीलाई सत्ता प्राप्त भई हाल्छ भने तिमीहरूले धरतीमा दंगाको सृजना गर्न थाल्दछौ, र रिश्ता नाता सबै तोडि दिन्छौ

। यिनै ती मानिसहरू हुन् जसलाई अल्लाहले तिरस्कृत गरेको छ, र उनका कानहरूलाई बहिरो र (उनका) आँखाहरूबाट देख्ने क्षमता खोसी दिएको छ । (सूरतु मुहम्मद २२,२३)

२ - रिश्ता तोड्ने मान्छेहरू स्वर्गमा प्रवेश पाउँदैनन् । अल्लाहको रसूलको फर्मान छ :

अर्थ : स्वर्गमा रिश्ता तोड्नेवाला मान्छे प्रवेश गर्दैन । (बुखारी, मुस्लिम)

३ - रिश्ता टुंग्याउने मान्छेको कुनै सुकर्म कबूल हुँदैन । रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमको भनाई छ :

अर्थ : आदमका संततिहरूका कर्महरू प्रत्येक विहिबार शुक्रबारको रात्री अल्लाहको दरबारमा पेश गरिन्छ अनि सम्बंध विच्छेद गर्ने मान्छेको कर्मलाई कबूल गरिदैन । (अहमद)

४ - रिश्ता तोड्ने मान्छेलाई परलोकको साथ साथै यसै लोकमा पनि दण्डित गरिन्छ । रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमको भनाई छ :

अर्थ : रिश्ता तोड्नु र व्यभिचार गर्नु भन्दा ठूलो अरु कुनै पाप छैन जसको दण्ड संसार मै दिइयोस् । (तिर्मिजी)

प्रिय भाइहरू हो ! उप्रोक्तका कुराहरू र हदीसहरू र आयतहरूबाट यो कुरा स्पष्ट भइहाल्छ कि रिश्ता जोड्नु जति उत्तम कार्य हो, रिश्ता तोड्नु उति नै अमानवीय र घृणा योग्य कर्म हो, जसबाट हाम्रो समाजमा मतभेद, ईर्ष्या, शत्रुता आदिको सृजना हुन्छ, र यसले गर्दा हाम्रो समाजको विनाश निश्चित भई हाल्छ ।

हे प्रिय भाइहरू र पाठकहरू ! हामी सबैको प्रियतम मित्रता बढाएर एवं रिश्ता जोडेर मात्र बन्न सक्छौं, र यस्तै हाम्रो समाजको कल्याण हुन सक्छ । उदाहरण स्वरूप कसै असहायको सहारा बन्नु र त्यसको सहायता गरिदिनु, टुहुरो र अनाथको सहारा बन्नु, आमा बुवाको आदर सम्मान गर्नु, दिदि बहिनी र छोरा छोरीसित स्नेह गर्नु आदि यी यस्ता कार्यहरू हुन जसको माध्यमले हामी रिश्तालाई सुदृढ गर्नुको साथ साथै लोक परलोकको सफलता पनि प्राप्त गर्न सक्छौं । र यसलाई अपनाई आफ्नो जीवनलाई आनन्दमय र सशक्त गर्न सक्छौं । र यसै संसारमा स्वर्गको आभाष पाउन सक्छौं । तसर्थ हे प्रिय भाइहरू र पाठक विन्दहरू ! रिश्ता टुंग्याएर अल्लाह द्वारा धिक्कृत भएका मान्छेहरूको समूहमा आफूलाई शम्मिलित नगर । र कसैको हृदयलाई दुःख र चोट पुर्‍याई उसको श्रापको पात्र नबन ।

हे प्रिय भाइहरू ! प्रेम, रिश्ता, मित्रता नै शान्तिका जग हुन् यसलाई अपनाई परम् शान्तिको स्वाद चाख, र सारा संसारलाई शान्तिको पाठ पढाई स्वर्गको भागीदार बन । तिम्रो लागि अल्लाहका रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लम र उहाँका साथीहरूको जीवन एउटा पद्धति र आदर्श हो त्यसैको अनुकरण गरी स्वर्ग प्राप्तिको प्रयत्न गर । र उनीहरू जस्तै शान्तिको दूत बनी सारा संसारमा त्यो शान्ति ल्याऊ जसको सारा संसार अभिलाषी छ ।

जुन शान्तिलाई पूर्ण संसार चाहिन्छ त्यो शान्ति केवल इसलामीय निर्देशनमा नै छ तसर्थ त्यसलाई सारा संसार समक्ष प्रस्तुत गरी आफ्नो कर्तव्य र दायित्वको पालना गर, र

समस्त संसारमा शान्ति ल्याई सर्वसृष्टिको अशिर्वादको पात्र बन ।

मलाई आशा छ कि यस सानो लेखद्वारा तपाईहरूलाई अवश्य लाभ पुग्ने छ र यसमा वर्णन गरिएका ज्ञानवर्धक कुराहरू बमोजिम कर्म गरी तपाईहरू अआफ्ना जीवनलाई आनन्दमय बनाउनु हुनेछ, र रिश्ता नाता जोडि, सहायता गरी, प्रेमलाई प्रोत्साहना दिई आफ्नो पालनहारको प्रसन्नता पाउने प्रयत्न गर्नु हुनेछ ।

अन्तमा अल्लाह सित प्रार्थना छ कि अल्लाह हामीलाई सबै सित प्रेम गर्ने अवसर प्रदान गरुन्, र रिश्ता जोड्ने मौका प्रदान गरुन्, र निःसहायको सहायता गर्ने सुअवसर प्रदान गरी आफ्नो कृपाको पात्र बनाउन्, र अत्याचार विरुद्ध लड्ने शक्ति प्रदान गरुन्, र हाम्रा माल सम्पत्ति र संतानमा वृद्धि गरुन् , र हाम्रा निःसंतान दाजुभाइ र दिदीबहिनीहरूलाई संतान प्रदान गरी उहाँहरूको मुटुलाई शितल पारुन् , र जेजति हामीले अज्ञानताले पापहरू गरेका छौं त्यसलाई क्षमा गरी हाम्रा पापहरूलाई पुण्यमा परेणित गरुन्, र हामीलाई कुरआन र हदीसको अनुशरण गर्ने शक्ति प्रदान गरी स्वर्ग प्रदान गरुन् । (आमीन)

समाप्त

लेखक

अतीकुर्रहमान मोहम्मद इदरीस खान मक्की

कपिलवस्तु नगर पालिका वॉड नं.९

महुवा तौलिहवा कपिलवस्तु

नेपाल

Mob. No.00977-9847030780

00966-0501372254